

AVIZ
**referitor la propunerea legislativă privind modificarea art.9
alin.(3) din Legea nr.287/2009 privind Codul civil**

Analizând propunerea legislativă privind modificarea art.9
alin.(3) din Legea nr.287/2009 privind Codul civil, transmisă de
Secretarul General al Senatului cu adresa nr.B517 din 29.09.2014,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și al art.46(3)
din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

**Avizează negativ propunerea legislativă, pentru următoarele
considerente:**

1. Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare
modificarea art.9 alin.(3) din Legea nr.287/2009 privind Codul civil,
în sensul că, pentru cauza judecată, instanța aplică dispozițiile
constituționale și legale.

Propunerea legislativă se încadrează în categoria legilor
ordinare, iar în aplicarea prevederilor art.75 alin.(1) din Constituție,
republicată, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Potrivit Expunerii de motive, prin promovarea prezentei
propuneri se urmărește clarificarea faptului că „interpretarea oficială a
unei norme civile” trebuie „făcută numai de cel care a adoptat-o”. În
opinia inițiatorilor, prin menținerea actualei redactări a alin.(3), în
sensul că instanța de judecată interpretează legea, se încalcă
prevederile constituționale cuprinse în art.1 alin.(5), referitoare la
respectarea obligatorie a Constituției, supremației sale și a legilor.

Inițiatorii apreciază că actuala redactare a alin.(3) al art.9 din
Codul civil îi „pune pe judecători deasupra celorlalți cetățeni, îi

impune ca super cetățeni, în sensul că aceștia sunt mai presus de Constituție”.

Luând în considerare faptul că aspectele anterior invocate țin de interpretarea legii, tratată atât de teoria generală a dreptului, cât și de partea generală a dreptului civil, semnalăm că acestea sunt în mod eronat apreciate de către inițiatori, considerând că interpretarea legii este un atribut doar al legiuitorului.

3. Referitor la noțiunea de *interpretare a legii*, precizăm că aceasta reprezintă operațiunea de stabilire a conținutului și sensului normelor juridice, în scopul identificării sferei situațiilor de fapt concrete la care normele se referă și în vederea asigurării corecteii lor aplicări¹.

În funcție de forța sa obligatorie, determinată de organul sau persoana de la care provine, doctrina distinge între **interpretarea oficială** și cea **neoficială**.

Interpretarea neoficială sau doctrinară „este facultativă și nu are forță juridică”². Interpretarea oficială este „interpretarea făcută, în exercitarea atribuțiilor ce îi revin potrivit legii, de un organ de stat”³, în procesul elaborării sau al aplicării normelor juridice⁴. Aceasta cunoaște, la rândul său, două forme: interpretarea oficială autentică și interpretarea oficială jurisdicțională.

Interpretarea oficială autentică este realizată de organul care a edictat actul normativ prin intermediul unor norme (legi) interpretative, cu caracter general obligatoriu, ca și actul pe care îl interpretează.

În temeiul „principiului: cine poate mai mult poate și mai puțin (*ad majori ad minus*)”⁵, organul care a adoptat un act normativ, în măsura în care apreciază că acesta, pentru corecta sa aplicare, necesită clarificări, are posibilitatea de a adopta un act interpretativ.

Posibilitatea menționată este, de altfel, legiferată chiar în alin.(1) al art.9 din Codul civil, care prevede că *cel care a adoptat norma civilă este competent să facă și interpretarea ei oficială*.

¹ În acest sens, Gabriel Boroș, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Editura All Beck, București, 2002, p.26.

² Nicolae Popa, *Teoria generală a dreptului*, Editura C.H. Beck, 2002, p.207.

³ Gabriel Boroș, op.cit., p.28.

⁴ Nicolae Popa, op.cit., p.207.

⁵ Idem, p.208.

Norma citată nu face decât să confirme ceea ce doctrina a învederat - cine adoptă o lege o poate și interpreta -, iar interpretarea astfel realizată este o **interpretare legală și general obligatorie**.

În cazul interpretării legale, norma interpretativă face corp comun cu actul interpretat⁶.

Interpretarea oficială jurisdicțională provine de la un organ jurisdicțional. Interpretarea realizată de o instanță judecătorească este denumită interpretare judiciară/judecătorească și are valoare obligatorie numai pentru speța judecată, motiv pentru care mai este denumită *interpretare cazuală sau de caz*.

Rolul judecătorului este să aplice legea, deci să o interpreteze și să o adapteze cazurilor particulare⁷. Cu alte cuvinte, în procesul aplicării legii, instanța de judecată sesizată cu soluționarea unei probleme concrete, „pentru a emite un act de aplicare legal”, procedează la identificarea normelor aplicabile și la interpretarea acestora, prin raportare la litigiul dedus judecătii, verificând „corespondența situației de fapt cu ipoteza abstractă a normei”⁸.

Prin urmare, între interpretarea legală și cea judiciară, ambele oficiale, „există o deosebire fundamentală”: prima are caracter general, iar a doua particular. Dacă organul care a edictat legea „ar putea să rezolve pe cale de interpretare un caz particular, el ar uzurpa rolul puterii judecătorești și ar încălca regula separării puterilor în stat”⁹.

4. În plus față cele precizate supra, în urma analizei comparative a textului în vigoare al art.9 alin.(3) din Legea nr.287/2009 privind Codul civil - ***Interpretarea legii de către instanță se face numai în scopul aplicării ei în cazul dedus judecătii*** – și a celui propus spre modificare - *Instanța aplică prevederile Constituției și legilor pentru cauza dedusă judecătii* -, desprindem următoarele:

a. forma propusă nu ține cont de faptul că aplicarea legii de către judecător nu se poate face fără interpretarea acesteia, interpretarea constituind o etapă obligatorie a procesului aplicării unei norme;

⁶ Ibidem.

⁷ C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Tratat de drept civil român*, vol. I, Ed. All, colecția Restitutio, București, 1996, p.68 și 71.

⁸ Nicolae Popa, *op.cit.*, p.208.

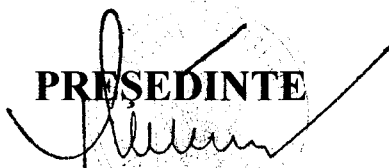
⁹ C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *op.cit.*, p.68.

b. în mod evident, un judecător aplică ansamblul legilor incidente în litigiu, deci și Legea fundamentală;

c. textul în vigoare al alin.(3) are rolul de a preciza faptul că interpretarea pe care o realizează instanța vizează numai cauza efectivă pe care o judecă și nu alte litigii, nici măcar analoage sau soluționate de aceeași instanță.

d. forma propusă este inferioară din punctul de vedere al conținutului ideatic față de textul în vigoare, pe de o parte, pentru că art.9 se referă numai la interpretarea legii, nu la procesul aplicării legii în ansamblu, iar, pe de altă parte, a prevedea în Codul civil că „instanța aplică prevederile Constituției și legilor” ar reprezenta un truism, de esența activității judecătorești fiind aplicarea legii.

5. În concluzie, propunem renunțarea la promovarea prezentei propuneri legislative.

PRESEDINTE

dr. Dragoș ILIESCU

București

Nr. 1207/24.10.2014.

Lege privind Codul civil

A se vedea art. 1175 din D(L) 1655/1864 - ale cărui dispoziții au fost preluate de art. 1.289-1.294 din Codul civil, dispoziții care se aplică numai în cazul în care contractul secret este încheiat după intrarea în vigoare a Codului civil, conform art. 109 din L. nr. 71/2011. La data intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, sintagma "contract comercial" sau "contracte comerciale" se înlocuiește cu sintagma "contract civil" sau, după caz, "contracte civile", iar sintagma "contracte sau acte de comerț", cu termenul "contracte". (D.I.C.C.J. nr. 4/2013 - M.Of. nr. 226/19 apr. 2013 (art. 396 - 404); DICCJ nr. 1/2014 - M.Of. nr. 283/17 apr. 2014; D.I.C.C.J. nr. 2/2014- M.Of. nr. 411/3 iun. 2014

1 republicare cu renumerotare

M. Of. nr. 505/15 iul. 2011

Lege privind Codul civil

La data intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, sintagma "contract comercial" sau "contracte comerciale" se înlocuiește cu sintagma "contract civil" sau, după caz, "contracte civile", iar sintagma "contracte sau acte de comerț", cu termenul "contracte".

2 modificări prin

L. nr. 60/2012

M. Of. nr. 255/17 apr. 2012

modifică art. 658

Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 79/2011 pentru reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil

Notă: v. La data intrării în vigoare a prezentei legi, în toate actele normative în vigoare, sintagma "serviciul/serviciile de stare civilă" se înlocuiește cu sintagma "serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor/serviciile publice comunitare locale de evidență a persoanelor".

3 rectificare

M. Of. nr. 246/29 apr. 2013

rectifică art. 297 alin. (2) teza a doua

RECTIFICARE

1207.

CAPITOLUL III

Interpretarea și efectele legii civile

ART. 9

Interpretarea legii

(1) Cel care a adoptat norma civilă este competent să facă și interpretarea ei oficială.

(2) Norma interpretativă produce efecte numai pentru viitor.

(3) Interpretarea legii de către instanță se face numai în scopul aplicării ei în cazul dedus judecății.

ART. 10

Interzicerea analogiei

Legile care derogă de la o dispoziție generală, care restrâng exercițiul unor drepturi civile sau care prevăd sancțiuni civile se aplică numai în cazurile expres și limitativ prevăzute de lege.

ART. 11

Respectarea ordinii publice și a bunelor moravuri

Nu se poate deroga prin convenții sau acte juridice unilaterale de la legile care interesează ordinea publică sau de la bunele moravuri.